

Κάλαντα Χριστουγεννιάτικα, τα. Τα πιο χαρακτηριστικά και ιδιωμα-

τικά Χριστουγεννιάτικα Κάλαντα του Πόντου είναι τα ακόλουθα:

Χριστός *γεννέθεν, χαρά σου κόσμον,

χα καλή ώρα, καλή σ' ημέρα.

Χα καλόν παιδίν εφέ *γεννέθεν,

εφέ *γεννέθεν, ουρανοστάθεν.

Τον εγέννεσεν η Παναγία,

Τον ενέστεσεν Αϊ - Παρθένος.

Βιαβάλλεψεν χρυσόν πουλάρι

κι εκατήβεν σο σταυροδρομί.

*Ερπαζαν Ατον οι χιλ' Εβραίοι,

οι χιλ' Εβραίοι και μύρι' Εβραίοι.

Ας σκεντικιά κι ασήν καρδίαν

σίμαν έσταξεν, χολή *κ εφάνθεν.

Ο.υμπαν έσταξεν και μύρος έτος,

μύρος έτος και μυρωδία.

Εμυρίσταν στο ο κόσμος όλεν,

για μυρίστ' ατο κι εσύ Αφέντα.

Συ Αφέντα, καλέ μ', Αφέντα.

*Ερθαν τη Χριστού τα πάλληκάρρα

και θυμίζνε τον νοικοκύρην,

νοικοκύρη μ' και βασιλέαν,

δέβα σο ταρέζ' κι έλα σην πόρταν,

δος μας ούβας και λεφτοκάρρα.

Κι αν ανοίς μας, χαράν σην πόρτα σ'.

Τα επόμενα Χριστουγεννιάτικα Κάλαντα, γνωστά στην περιοχή του Ατά-Παζάρ' του ν. Νικομήδειας (όχι άγνωστα και σε περιοχές του Δυτικού Πόντου), ανήκουν μάλλον στη " λογία " παράδοση/:

Α ν σ ρ χ ο ς θ ε δ ς

*Αναρχος θεός καταβέβηκεν

και εν τη Παρθένω κατώκησεν.

Βασιλεύς των όλων και κύριος
ήλθες τον Αδάμ αναπλάσασθαι.
Γηγενείς σκιρτάτε και χαίρεσθε,
τάξεις των αγγέλων, ευφραίνεσθε.
Δεύτε εν σπηλαίω θεάσασθαι,
κείμενον εν φάτνη τον Κύριον.
Εξ Ανατολών Μάγοι έρχονται,
δώρα προσκομίζουσιν όζιον.
Ζήτω, προσκυνήσατε Κύριον,
Τον εν τω σπηλαίω τικτόμενον.
Ήνεγκεν Αστήρ Μάγους οδηγών,
όνω τω σπηλαίω προσέφερεν.
θεός Βασιλεύς εκουράνιος,
τίκτεται εν φάτνη θεότικτος.
Ίδεν ο Ηρώδης ως έμαθεν,
όλως εξεπλάγη ο δόλιος.
Κράζει και βοά προς τους λειτουργούς,
τους δοξολογούντας τον Κύριον.
Λέγετε σοφοί και διδάσκαλοι,
όρα, πού γεννάται ο Κύριος;
Μέγα και φρικτόν το τεράστιον,
των ανθρωπίνων εξεθύμισεν.
Νύκτα Ιωσήφ χρήμα ήκουσεν,
Άγγελος Κυρίου ελόγησεν.
Εένον και παράδοξον όκουσμα
και εις συγκατάβασιν θέσμα.
Όμμα σραθύμησε Δέσποινα
και έσωσε τους εγκατοβαίνοντας.
Πύλαι οραταί και ανέκραζεν,
δούλος του Δεσπότην εβάπτιζεν.

Ρεύμα Ιορδάνου εστρέφετο,
τρῶμα, κατερχόμενον τον Κύριον.
Ἐήμερον χαρῆ ἡ ευφρόσυτος,
Ἄγγελος Κυρίου ἐδόξησεν.
Τάγματα Ἀγγέλων, θαυμάζουσι,
Πνεῦμα κατελθόν ἐκ του ουρανοῦ.
Ἕμνος Σοι προσφέρουσιν εὐλαβῶς
τα του Ιορδάνου ὀρώμενα.
Φῶς Ἰωάννης Σου ὄπτεται,
φωνή ἐξελθούσα ἐξ ουρανῶν.
Χαρῆ αγιάσαι τα ὕδατα,
Πνεῦμα κατελθόν εἰς τον ποταμόν.
Ἐπιστῶν θωμῆς προς την Σην πλευράν,
πιστεύσας βοῶν προς τον Κύριον.
Ω, ὦν του Πατρὸς προαιώνιον,
φῶτισον τους πάντας πιστεύσαντας.

Για το βαθύτερο νόημα των παραπάνω Καλόντων βλ. σχετικές παρατηρήσεις και σχόλια, Στάθη Ευσταθιάδη, Τα τραγούδια του Ποντιακού Λαοῦ, σ. 232 κ.επ.

Ισχύει κι ἐδῶ ἡ διευκρίνιση που γίνεται για τα Πρωτοχρονιάτικα Ἐθλιαντα: Στον Πόντο δεν ἦταν ἄγνωστα και τα Πανελλήνια Χριστουγεννιάτικα Ἐθλιαντα " " Χριστούγεννα Πρωτογεννα, κλ. " "

Κάλαντα Πρωτοχρονιάτικα, τα. Στον Πόντο, φέλνονταν την παραμονή της

Πρωτοχρονιάς τα παρακάτω Κάλαντα:

Αρχή Κάλαντα κι αρχή του χρόνου, κι αρχή του χρόνου,
πάντα Κάλαντα, πάντα του χρόνου, πάντα του χρόνου.
Αρχή μήλον εν' κι αρχή κυδών' εν', κι αρχή κυδών' εν',
κι αρχή βάλσαμον το μυριγμένον, το μυριγμένον.
Εμυρίσταν στο ο κόσμος όλον, ο κόσμος όλον,
για μυρίστ' στο κι εσύ Αφέντα,
λύσον την κεσέ σ' και δος παράδες και δος παράδες.
Κι αν ανοίξ μας, χαράξω την πόρτα σ', χαράξω την πόρτα σ'.

Ακολουθούν οι ευχές:

Χρόνια πολλά, πάντα και του χρόνου,
καληχρονία και σ' όλια τ' οσπίτια υίαν κι ευλογίαν.

Κατά περιοχές φάλλονταν Κάλαντα με διαφορετικό περιεχόμενο, όπως στην περιοχή Ίμερας και Καρμού το " Λε-Βασίλης έρχεται σε ση Λιαρί μερέαν κλπ.).

Στα τελευταία χρόνια πριν τον ξεριζωμό φάλλονταν στην περιοχή Τραπεζούντας και το ακόλουθο ποίημα σαν Πρωτοχρονιάτικα Κάλαντα:

Του Σκλάβου το Καράβι

Τρεις καλογέροι απ' του Μελά και τρεις του Βαζελώνα,
καράβι βάζουν στα σκαριά με το " Χροστός γεννιάται ".
Κι " Αρχιμηνιά κι αρχιχρονιά " στη θάλασσα το ρίχνουν.
Βάζουν κι ένα Ρωμιόκουλο, λεβέντη καπετάνιο.
Το Ρίζε βόλλει τ' όρμενα, τα Σούρμενα τα ζάρτια,
ο Όφις και η Τρίπολη, μουτζόκουλα και ναύτες.
Η πλούσια η Αργυρούπολη, σσήμι και χρυσάφι,
και την ευχή του Γένους μας την δίνει η Τραπεζούντα.
Η Ζύγανα συννέφιασε κι ο Τσύρος εχιονίστη,
της Κρώμνης τα φηλά βουνά τρανή αντάρα έχουν.
Νά η δόλια η Μαύρη θάλασσα γαλήνεψε ως πέρα,

για να περάσει στρόνταχτο του Σκλάβου το Καράβι....
- Δώστε κι εμάς τον κόπο μας, δ, τι είναι ορισμός σας
κι ο Άγιος Βασίλειος να είναι βοηθός σας.

(Για Ποντιακά Πρωτοχρονιάτικα Κάλαντα γενικά βλ. Στέθη Ευσταθιά-
δη, Τα τραγούδια του ποντιακού λαού, Θεσσαλονίκη, Β' έκδοση 1986, σ. 236
κ.ε.δκου και σχετικές παρατηρήσεις και σχόλια).

Επίσης δεν ήταν άγνωστα στον Πόντο και τα Πανελληνια Κάλαντα:
Αρχιμηνιά κι αρχιχρονιά....

Κάλαντα Φώτων, τσ. Σε αντίθεση με τον κυρίως ελλαδικό χώρο, στον Πόντο την παραμονή των Φώτων, δεν φέλλονταν Κάλαντα, εκτός από ορισμένες περιοχές του Δυτικού Πόντου, όπως στην Οινύδη, όπου ήταν γνωστά τα επόμενα Κάλαντα " λογίας " παραδόσεως μάλλον.

Από της ερήμου ο Πρδδρομος
ήλθε να βαπτίσει τον Κύριον.
Βέβαιον Βασιλέα εβάπτισε,
Υιδν και Θεδν ωμολόγησε.
Γηγενεις, σκιρτάτε και χείρεσθε,
τάξεις των Αγγέλων, ευφραίνεσθε.
Δόξα εν υψίστοις εκραύγαζον,
Κύριον και Θεδν ωμολόγησαν.
Έλεγεν ο κόσμος τον Κύριον
να αναγεννήση τον άνθρωπον.
Ζήτησον και σώσον, το πρόβατον
το σκολυός, ω θεάνθρωπε.
Ή λθε, κηρυττόμενον έβλεπε,
απορών εφάνη ο Πρδδρομος.
Θες μοι την παλάμην σου, Πρδδρομε,
βάπτισον ευθύς τον Δεσπότην σου.
Ιορδάνη, ρεύσε τα νάματα,
ιν' ανασκιρτήση τα ύδατα.
Κεφαλάς δρακόντων συνέθλασε
των κακοφρονούντων ο Κύριος.
Λέγουσιν οι Άγγελοι σήμεραν,
ο Χριστός τον κόσμον εφώτισεν.
Μέγα και φρικτόν το μυστήριον,
δούλος τον Δεσπότην εβάπτισε.
Νους ο Ιωάννης ο Πρδδρομος
μέγας, να βαπτίση τον Κύριον.
Ένος ο προφήτης ο Πρδδρομος,
μέγας, να βαπτίση τον Κύριον.

Ἰὸλον τον Δόμ ανεκάλεσε
ο των όλων Κτίστης και Κύριος.
Παναγία, Δέσποινα του παντός,
ὅσον τους εις Σε προσκυνούντας νυν.
Ρεϊθρα Ιορδάνει*, αγάλλεσθε,
την πορείαν ἄλλως λαμβάνετε.
Σήμερον ο Κτίστης δεδόξαται
δι' αὐτό το μέγθ μυστήριον.
Τρεις γαρ υποστάσεις εγνώκαμεν,
Πατρός και Υιού και του Πνεύματος.
Υπὸ Αρχαγγέλων υμνούμενον,
υπὸ Σεραφείμ δοξαζόμενον.
Φως γαρ τοις εν σκότει επέλαμψε,
ὅταν ο Χριστός εβαπτίζετο.
Χαίροντες και χείρας προσέγοντες
και λαμπρόν πανήγυριν ἄδοντες.
Ψάλλοντες Χριστόν τον Θεόν ημών,
δέξασθε λουτήρα βαπτίσματος.
Ω Θεος των όλων και Κύριος
δῶή σας υγιαν και χαίρετε.

κάλη, η. Η αγαπημένη σύντροφος. Γενικά η σύζυγος. Και κύριο όνομα
γυναίκας. Παρατονισμός από το "καλή". Η κάλη, η αγαπημένη συντρόφισσα,
στέκεται πάντα στο πλευρό του άντρα της.

Είναι συγκινητικό το παράδειγμα της γυναίκας του πρωτομάστορα. Σ'
αυτήν στοχεύει το δαιμόνιο για τη θεμελίωση του γεφυριού της Τρίχας
και ο πρωτομάστορας την θυσιάζει.

Αν δίγω σε την κάλη μου, καλύτερον ευρήκω.

Και στο τραγούδι του Μάραντου η κάλη παραστέκεται στον άντρα της
την ώρα που εκείνος πεταλώνει το όλογό του για να ανσχωρήσει στον
πόλεμο:

Η κάλη στ' παραστέκει στον με το χρυσόν μαντήλι
και τα δάκρ' τς κατέβαιναν, Καλομηνά χαλάζα.

Ο χαρακτηρισμός της σύζυγου ως "κάλης", αγαπημένης συντρόφισσας,
περιοριζόταν στα πλαίσια της συζυγικής σχέσης. Δεν μπορούσε να δια-
κηρυχθεί δημόσια ως αρχή, ως πίστη, γιατί η γυναίκα τότε ως πρόσωπο,
ως παράγοντας της ζωής, δεν είχε τη θέση και τα δικαιώματα που έχει
σήμερα.

καληζωτα (και καλοζωτα), η. Ευτυχιομένη, θνετη ζωη, καλοπέ-
ραση.

καλομάνα, η. 1) Γιαγιά. 2) Στοργική μάνα. 3) Γεροντοκόρη (εμπαικτικά). 4) Γερδντισσα (συνεκδ.).

Ιδιώματα: Σαμφούντα; Καλομάνα, Οινδή: Καλημά, Τροπεζούντα: Καλουμάνα. (λαογρ.) Η καλομάνα, μέσα στην ποντιακή οικογένεια κατέχει ξεχωριστή θέση. Είναι η μεγάλη οικοδέσποινα του σπιτιού. Ο σεβασμός προς αυτήν είναι απόλυτος. Η προσωπικότητά της ασκεί μεγάλη επιρροή στην εσωτερική ζωή της οικογένειας.

Στην πολυμελή ποντιακή οικογένεια η καλομάνα έχει καθοριστική γνώμη σε πολλά ζητήματα. Αποφασίζει την κατανομή των σπιτικών εργασιών στις νύφες και επιστατεί στη σωστή εκτέλεσή τους. Διευθετεί τυχόν διαφορές μεταξύ τους. Για την παντρεία των παιδιών και εγγονών παίζει σπουδαίο ρόλο.

Με εύστοχο τρόπο συχνά μετριάζει τις συστηρές θέσεις του άντρα της, αρχηγού της πατριαρχικής οικογένειας.

Στην καλομάνα προσφεύγουν τα παραπονούμενα μέλη, όταν ο σκληρός πάτερ φαμίλλιας ασκεί άτεγκτα τις εξουσίες του.

Η καλομάνα θεωρείται στην ουσία μάνα κι όχι η καθαυτή μάνα των παιδιών. Σε ορισμένες περιοχές μάλιστα του Πόντου τα παιδιά προσφωνούσαν με το "μάνα" την καλομάνα και τη μητέρα τους με το όνομά της ή με τις προσφωνήσεις άλλων προσώπων προς αυτήν. π.χ., πάτση, νύφε, κλπ. Στις περιπτώσεις αυτές, αν κάποιο παιδί, μπροστά στη γιαγιά του προσφωνούσε τη μητέρα του με το "μάνα", αυτό προκαλούσε την οργή της γιαγιάς, η οποία το κατούδιαζε με φράση σαν αυτήν: "Σου, κόφον ατο, η μάνα σ'εγώ είμαι, εμέν θα λες μάνα ...".

Η αγάπη της καλομάνας προς τα εγγόνια είναι μεγαλύτερη από ό,τι στα παιδιά της. Η ίδια το διαδηλώνει, ως εξής: "Τη παιδί μ'το παιδί, δύο φορές παιδί μ' ".

καλημερεια, η. Καλημέρα (χαιρετισμός). Παράγ. Καλημερίζω, καλη-
μέρισμον.

καληνύχτα, η.Χαιρετισμός στις νυκτερινές ώρες.

καλησπερια,η.Χαιρετισμός στις απογευματινές ώρες.

Παρόγ.Καλησπέρα,καλησπεριζω.

καλιδρομία (και καλοδρομία), η. Ευχή σε κατευόδιο. Ευχής πορεία. Παράγ. καλοδρομάζω, καλοδρομίζω.

(Λογογρ.) Η καλιδρομία ως ευχή δινόταν συχνά με τρόπο συγκινητικό την ώρα του αποχωρισμού με το πρόσωπο που ξεκινούσαν για την ξενιτειά. (για εργασία στο στρατό κλπ.). Τους αποχαιρετούντας συνόδευαν οι δικοί τους & συγγενείς, φίλοι κλπ.) ως έξω στην άκρη του χωριού. Δεν ήταν ασυνήθιστο να προπέμπονται με συνοδεία λύρας και με τραγούδια σαν κι αυτό:

Ανάθεμά τον π'έχτιζεν τη ξενιτειάς το δρόμον,
Ρωμαίος πρ'αν έτονε, να π'ίστ'είχεν, να νόμον.

Σαν ιαχή αντιχούσε την τελευταία στιγμή η ευχή:
" καλιδρομίαν, καλιδρομίαν....."

κ β λ' , το. 1) Το σύνολο των μαλλιών από το κούρεμα ενός προβάτου
(κοκόνι). 2) Μαλλί λαναρισμένο και κλωσμένο (γνεσμένο).

κ ε λ ' , το . Ανώριμο φρούτο . Πληθ . κέλα , τα . Κελ ' μήλου .

καλιπ' (και γαλιπ') , το. (λ.αράβ.) .1) μήτρα. 2) καλούπι,
3) πράγμα σχηματοποιημένο.

Φρ. Ένας γαλιπ'σάπών'.

καλκάν', το. (λ. τουρκ.). Είδος φαριού. Αφθονη είναι η παραγωγή του στη Μαύρη Θάλασσα.

κ ε λ λ ο ς , το. Πληθ. κέλλα, τα. 1) Ο ενικός το κέλλος με σημασία πληθυντικού σημαίνει περιληπτικά τα βιοτικά σγασθ. 2) Ο πληθυντικός, τα κέλλα, σημαίνει συνήθως τα σωματικά κέλλη, την ομορφιά (λαμπερό πρόσωπο, σπινθηροβόλα μάτια, τροφαντά στήθια, λυγερό κορμί).

Στιχ. Κόρη, πε με το ζώγραφον π'εζωγράφσεν τα κέλλα σ',
ας δέγ'ατον τ'αργατικά τ' και βέλλ'με σην εγκέλλα σ'.

Τα σωματικά κέλλη ως δημιουργήματα του Θεού υμνοούνται από την κωντιακή μούσα:

Στιχ. Ο Θεόν πλάν'την έμορφον, ο Θεόν πλάν'τα κέλλα,
ο Θεόν πλάν'τα κόρτσουα και για τα καλχημέρα.

Προς την κοπέλλα που ευχασείται από το Θεό στην εμφάνισή της, ο λαός υποδεικνύει την ευθύνη της, να σταθεί στο ύψος της ηθικής σφαιρας. Φρ. Ο Θεόν εδέκε σε εμορφίαν, να τιμάς στο και όχι να κρεμίζεις στο απέσ'σα τσαμούρα (επιταγή για αποφυγή κατρακυλισματος στο βούρκο).

καλογερεία (και καλοερέια), η.ο μοναχικός βίος, η καλογη-
ρική. Ρήμα: καλοερεύω.

κα λ δ γ ε ρ ο ς (κατ' κολδερως) , ο.ο ασπαζόμενος το μοναχικόν
βίον, ο καλδγηνος. Υποκορ. καλογερτζος, θηλ. καλδγραια.

καλογερτζα (και καλοερτζα), η. είδος μήλου στενόμακρου,
γνωστό στην Κιμισχανά. Η λέξη πιθανόν προέρχεται από ομοιότητα του
φρούτου με το σχήμα του φηλού καλδγερου. Π.χ., μακρύς, μακρύς καλδ-
γερός.....

καλογερτζα (και καλογερτα) , η. Είδος μαυριδερού
εντόμου.

A large, stylized handwritten signature or scribble, possibly representing the name 'Kalogeriza' or a similar name, written in dark ink.

κα λ ο γ ι δ ς, ο. Καλός γιος, προκομμένος. Συνήθως σε φράσεις με φι-
λοφρονητική διάθεση. π.χ., Για μ' και κολογιέ μ'.

καλογνωμια, η. Γνώμη καλή, ευμενής.

A handwritten signature or scribble consisting of several overlapping loops and a long horizontal tail extending to the right.

καλοδία, η. Καλός δρόμος. Μεταφ. Ευνοϊκή εξέλιξη.

καλοκαίρις (και καλοκαίρις), Η εποχή του καλοκαιριού.

Παράγ. καλοκαίρι²¹ω, καλοκαίριω.

καθίστατο. Η γωνία του ψαμμοῦ .

A handwritten mark or signature, possibly a stylized letter or a small flourish, located in the upper center of the page.

κ ε θ ε σ μ α (καὶ κέθισαν) , το. Ἀργία.

A handwritten signature or mark consisting of a series of loops and a long horizontal stroke at the bottom.

καθίσταται, η. 1) Σύλο αναρτημένο οριζόντια, όπου κέθονται
οι κόττες. (λέγεται και τέρ', βλ.λ.). 2) λέγεται και το κε-
ζοδρόμιο όπου μπορεί να κότσει κανείς γι' ανάπαυση.

A handwritten signature or mark, possibly a stylized letter or a name, located in the center of the page.

κ α θ ι σ τ έ ρ ' , τ ο . (και καθιστέρα, η) . Κάθε πράγμα που μπορεί να χρη-
σιμεύσει για κάθισμα .

A handwritten signature or mark consisting of a large, stylized letter 'R' or a similar symbol, written in dark ink.

κ α θ ι σ ι σ , η . 1) Το καθιστό. 2) Ο τρόπος με τον οποίο καθίσταται κά -
ποιος.

Παράγ. καθίζω, καθύομαι (καθομαι).

A handwritten mark or signature consisting of a series of loops and curves, resembling a stylized letter or a flourish.

καζινέμσν ή (καζίνεμαν), το. (λ. τουρκ.) , κέρδος χρημάτων με
εργασία.

~~καζινέμσν~~

Ετιχ....εφέκα το καζίνεμαν κ ει την σεβτόν νουνίζω

(για τον παραδομένο ολοκληρωτικά στον έρωτα)

Παρόγ. καζινέω (ρήμα).

καθολικός ή καθόλιμος), ο. καθολικός (ομάδα της Δυτικής Εκκλησίας). Η έντονη αντιδιαστολή μεταξύ καθολικού και ορθόδοξου εκφράζεται με την αποστροφή : " Ατός απ' εμάς 'κ' εν', ατός κατο-
λικός εν' " (αυτός δεν είναι από μας, καθολικός είναι).

καθέκαστα, τα. Γεγονότα, λεπτομέρειες, σπέρρητα.

A handwritten signature or scribble consisting of several overlapping loops and a trailing tail, positioned in the upper-middle section of the page.

καθαροφώμ'ή καθαρόφωμον, το. Ψωμί από σιέτο φάρι. Το καθαρόφωμο
(το σταρίσιο ψωμί) ήταν δείγμα ευπορίας.

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized initial 'J' followed by a series of loops and a long horizontal stroke.

καθέριση, η. Το ύστερο των ζώων (επειδή καθαρίζεται το ζώο):

Αν με τη γέννα δεν βγει το ύστερο, το ζώο διατρέχει κίνδυνο.

Άλλη έννοια: Το καθαρτικό.

Μεταφορ. Ακόθαρτη γυναίκα (υβριστ.).

A handwritten signature or mark consisting of several overlapping, fluid loops, resembling a stylized 'S' or a calligraphic flourish.

καμονή, η. Πληθ. τα καμονέντας. θλίψη, καημός.

Η θλίψη από το θάνατο παιδιού δίνεται με ιδιαίτερη έμφαση με την παροιμιακή φράση: Τ'σντρού ο θάνατον χαλαμονή, τη παιδί' καμονή....

A handwritten signature or mark consisting of several overlapping, fluid loops and lines, centered on the page.

καζιλά (και γαζιλά) , το. Τρίχο γίδας. Πληθ. γαζιλά, τα: περικνημίδες

από γίδαια τρίχα.

Παράγ. γαζιλένεν.

A handwritten signature or scribble in blue ink, consisting of several loops and a trailing line.

κ β ζ' η γδζ'), το. (λ. τουρκ.), χήνα (ημέρη και θγρια).

Στον Πόντο έτρεφαν ήμερες χήνες για το κρέας και τα ποθπουλά τους. Οι αγριόχηνες κατέβαιναν από τα βόρεια της Ρωσίας και στον Πόντο, για ν' αποφύγουν τα πολλά χιόνια και το φύχος της ψυχρής ζώνης.

Ο γνωστός σχηματισμός (γωνιακός) και το χαρακτηριστικό κρόξιμό τους προκαλούν την προσοχή. Ο ερχομός αυτών των αγριόχηνων ήταν προμήνυμα κακοκαιρίας:

Φρ. Τα κώζα εκατήβαν σα χαμελά, θα χιονίζ'.

κακολεμαν, το. Δυσφήμιση, βρισιά, διασυρμός.

Παράγ. Κακολογία.

Φρ. Κακολογία είναι σιρην. (σαρδός οι κακολογίες).

κακοκαίρια, η. Καίριος άσχημος, βροχερός, θελλώδης, κλπ.

A handwritten signature or scribble in blue ink, consisting of several loops and a long tail, positioned in the upper center of the page.